

Het gaat vooral om vertrouwen

Nadenken over het "worst case-scenario"

TEKST EN FOTOGRAFIE: ERIC ENDLICH, HANS KOKX

Macro-econoom Kees de Kort, als financieel analist werkzaam bij AFS Vermogensbeheer, geeft ongezouten zijn mening over economische ontwikkelingen. Dagelijks als commentator voor BNR Nieuwsradio, maar ook op zijn blog fulmineert Kees tegen de analisten en journalisten die hij "roze brillen en pennenlikkers" noemt.

Het is nu eens geen betonkolos of glazen toren waar de financiële experts van AFS Vermogensbeheer hun domicilie hebben, maar een heus kasteel: huize Heemstede te Houten, daterend uit 1645 en gebouwd in een symmetrische stijl, met vier hoekige torens en een heuse slotgracht. De entree in dit voormalige lustoord wordt gedomineerd door vier metershoge schilderijen met jachtaferelen. Daartussen staat Kees de Kort: zijn wat barse uitdrukking lijkt in tegenspraak met zijn ontvangst, die vriendelijk is, zeker nadat de verslaggever zich verontschuldigd heeft voor zijn wat verlate aankomst vanwege onverwacht fileleed. Kees is een drukbezet man: na het interview gaat hij – zoals alle dagen rond 11.45 uur – de lucht in, dat wil zeggen: met zijn BNR Nieuwsradiocolumn "De Kort door de bocht". Deze titel is, zo blijkt wat later, goed getroffen.

Kees de Kort, in 2008 door beleggers gekozen tot "beursgoeroe van het jaar", heeft zijn kantoor op de tweede etage in de hoek van een moderne kantoortuin, die een anachronisme lijkt in de klassieke ambiance van het kasteel. Wij steken vanwege Kees' drukke agenda aanstonds van wal. Je houdt van De Kort of vindt hem vreselijk. Hij is wars van veel omhaal en weet met zijn klare taal voor leken onbegrijpelijke economische mechanismen te duiden.

Het wordt er niet beter op "Het gaat niet geweldig met de economie zegt u? Dat is een understatement. Hoewel ik niet zover wil gaan om de huidige economische situatie nu al als "puur slecht" te betitelen, kun je gerust stellen dat het vertrouwen van het publiek ver te zoeken is. Terwijl de economie het in essentie van vertrouwen moet hebben. Zonder vertrouwen houden mensen het geld in de zak, ze sparen meer, kortom: iedereen doet het wat rustiger aan, dat gaat weer ten koste van bedrijven, banken doen moeilijker met leningen verstrekken enzovoorts: zo vergroten de problemen. Dat is wat er nu aan de hand is. Ondertussen doet de overheid er niets aan om het vertrouwen terug te winnen. Overigens zie ik het mede als mijn taak om te waarschuwen voor al die banken, regeringen, landen en burgers die jarenlang op te grote voet leefden en niet kunnen of willen begrijpen dat ze de komende tijd een stap terug zullen moeten doen. De oorzaken lagen dus in de jaren daarvoor. U moet zich realiseren: in de jaren tachtig en negentig was er sprake van een aanmerkelijke economische groei, die het hoogtepunt bereikte in 2007. Toen groeiden de bomen tot in de hemel, het vertrouwen was 100%, we zagen een ongebreideld optimisme, banken verleenden vlot krediet, burgers leenden fors en ondernemers hadden de wind mee en investeerden flink, "groter worden/groeien"

was the name of the game, maar, en dat is heel belangrijk, we zijn vooral rijk geworden door meer te lenen tegen steeds prettiger voorwaarden. Nou, daar is sedert de kredietcrisis weinig van over zoals u weet. En het wordt er niet beter op kan ik u zeggen."

Ben ik crisisbestendig?

Hoewel Kees de Kort "de somberste econoom van Nederland" wordt genoemd, zag de 55-jarige Amsterdammer als één van de eerste analisten dat er sprake zou zijn van een nieuwe crisis – de huidige crisis. Kees de Kort: "Veel "roze brillen en pennenlikkers" – zeg maar de twee hersencelligen die tegen beter weten vertrouwen houden en denken dat het allemaal wel los loopt – veronderstelden dat we na de vorige kredietcrisis van 2008 wel weer uit het dal zouden klimmen.

"Optimisten zitten in de verkeerde film"

Niet dus, want wij zijn in een neerwaartse spiraal terechtgekomen en dat gaat nog wel een tijdje door: het wordt er dus alleen maar slechter op. Wantrouw dus de berichten van bedoelde lieden, inhoudende dat het tij keert. Of deze crisis funest voor ondernemers is? Voor sommigen wel ja, wie slecht gefinancierd is, veel voorraden heeft en andere grote financiële verplichtingen is aangegaan kan het heel gemakkelijk moeilijk krijgen. Zo wordt je gestraft voor je optimisme uit de voorgaande jaren. Kijk: het is natuurlijk knap eenvoudig ondernemen met windkracht 12 in je rug, maar als het windje

even tegenzit is het plotseling heel andere koek, dan wordt het kaf van het koren gescheiden. Weet je, ondernemers zijn van nature optimistisch, ze zijn gewend om maar eens in de zoveel tijd het mes in de kosten te zetten. Een mooie eigenschap dat optimisme, maar in dit tijdsgewricht niet zo handig: wie dat nu wel is zit in de verkeerde film, je kunt maar beter gaan nadenken over onder meer een “worst case scenario”. Achterover zitten en niets doen is onverstandig! Je moet als bedrijf kijken of je crisisbestendig bent, stel jezelf de vraag: ben ik klaar voor slechte tijden? Heb ik genoeg vet op de botten, zit ik niet tot over mijn oren in de schulden? Een verstandig ondernemer bereidt zich voor op mogelijk barre tijden, hij zit in een bunker en wacht tot de ellende voorbij is voordat hij weer gaat investeren. Zo vindt er een scheiding plaats tussen de mannen en de jongens. Van ban-

ken moet je het ondertussen niet hebben natuurlijk: de stormbal hangt daar in de mast, ze zijn ineens een stuk minder prettig dan voor de crisis. Overigens zijn er altijd prima ondernemers, die het goed blijven doen. Daar komt bij, dat als andere bedrijven het niet redden, daarmee de concurrentie minder wordt. Tja, elk na-deel heeft zijn voordeel....”

“De overheid is onvoorspelbaar”

Don't do it!

Op de stelling dat regeringen – althans technocratische regeringen als nu in Griekenland en Italië – het tij kunnen keren reageert Kees de Kort – die zichzelf als de koning van de nuance ziet - met hoon-

gelach: “Wetsvoorstellen worden nog altijd behandeld in het parlement, dat kan er nog heel anders over denken. Nee, de overheid is onvoorspelbaar. Je vertelt mij van het mooie verhaal van meneer Theo Rietkerk, de Overijsselse gedeputeerde, en begrijp mij goed: of het nou subsidies zijn of mooie fiscale compensaties, da's allemaal leuk meegenomen voor de ondernemer, maar voorkom dat je afhankelijk raakt van dat soort voordeeltjes: don't do it! Fiscale regelingen van vandaag zijn morgen weer van de baan. De realiteit is helaas zo, dat de overheid gemakkelijk van koers verandert, zeker als de omstandigheden wijzigen. Ik zou willen zeggen tegen de ondernemers: denk daar goed over na alvorens u zich overgeeft aan allerlei fraaie regelingen.” Al met al lijkt het wel het meest ongunstige moment denkbaar voor startende ondernemers, misschien toch nog maar een jaar of wat ▲

wachten alvorens een bedrijf te beginnen? Dat ligt wat genuanceerder volgens De Kort: “Je moet natuurlijk niet een dure leasebak nemen, te hoge huur- of hypotheeklasten aangaan of investeren in andere kostbare rommel die je niet echt nodig hebt. Met een bescheiden budget kun je een eind komen, afhankelijk van wat je te bieden hebt. Als een beginnende ondernemer het nu redt, zal het vermoedelijk in gunstiger tijden nog beter gaan.”

We zitten in de neerwaartse spiraal

Het vertrouwen dat velen hebben dat China, als economische wereldmacht, ons uit het slop zal helpen, veegt Kees onmiddellijk van tafel: “Flauwekul, Europa en Amerika, waar de problemen per dag groter worden, importeren uit China, dat een zeer grote exporteur is. Als het ons slecht gaat – en dat is dus zo – dan wordt

de import minder en dan hebben de Chinezen ook een probleem. Ondertussen zijn er geen tekenen dat er ook maar een begin is van een oplossing van de ontstane economische problemen.”

“Ik ben van nature een optimist”

Het is tot mijn niet geringe verbazing dat de cynische Kees de Kort ons toevertrouwt dat hij geen zwartkijker is, sterker: “Ik ben van nature een optimist. Ik geloof in het probleemoplossend vermogen van deze maatschappij en dat ook deze crises op enig moment weer voorbij gaat, maar niet zoals in roze brillen- en pennenlikkersland wordt gedacht: in steile lijnen, zo van: nu onweer, zo direct zonnenschijn.

Het gaat in golfbewegingen en bedenk wel: voorlopig zitten we nog in de neerwaartse spiraal. Kijk naar de ellende op de huizenmarkt, de vergrijzing, de pensioentekorten: geen zaken die tot optimisme stemmen. Maar ooit zal het beter gaan en het vertrouwen weer toenemen, maar dat gaat nooit zonder vallen en opstaan. Een goede ondernemer is daarvan doordrongen.”

Kees begeleidt mij naar de schilderachtige entree waar we afscheid nemen, in de auto hoor ik hem een kwartier later in de ether korzelig doen over uitblijvende oplossingen voor de eurocrisis, de “hysterische teksten over de Amerikaanse kerstuitgaven tijdens black friday” en herhalen dat China ons zeker niet uit de problemen helpt...

Dit en nog veel meer gaat Kees de Kort ons op 8 maart vertellen tijdens People’s Business Zwolle. Don’t miss it! ■